

Verktygslåda för marknads kontroll

Peggy Haase

Post- och telestyrelsen

Ann Nilsson Frödeén

Swedac

Marknadskontroll

Hur gör vi? Vilka verktyg kan vi använda?

Peggy Haase, PTS

Ann Nilsson Frödeen, Swedac

Men först - varför ska något göras?

Reaktiv marknads kontroll

Något har redan hänt; rapport om olycka, information om bristfälliga produkter från allmänhet, andra tillverkare, i media, andra medlemsstater osv.

Marknadskontrollmyndigheten undersöker förhållandena på den svenska marknaden och vidtar de åtgärder som bedöms behövliga.

Reaktiv marknads kontroll forts.

Ställer krav på att marknadskontrollmyndigheten har en organisation och resurser som innebär att sådana insatser kan genomföras. (Jfr 765/2008 artikel 18.3)

Oftast inriktad på en enskild produkt

Marknadskontrollmyndigheten har sannolikt inte möjlighet att agera på alla signaler om bristfälliga produkter som kommer in – prioritera utifrån tydliga kriterier så att man kan förstå varför information om en viss bristfällig produkt leder till insatser medan liknande information om en annan produkt inte gör det

Varför ska något göras, forts.

Proaktiv marknads kontroll

Till skillnad från reaktiva insatser som genomförs mer "akut" är proaktiva insatser planerade i förväg utifrån t.ex.

- tidigare erfarenheter från marknads kontroll – egna och andras (t.ex. svenska och europeiska myndigheter)
- erfarenheter från inspektioner av produkter som redan används
- klagomål från konsumenter, ekonomiska aktörer

Proaktiv marknads kontroll forts.

Fokus på exempelvis

- en viss produkt eller
- grupp av produkter – finns risk för snedvriden konkurrens?

Syftet är att klarlägga om det finns något problem med den utvalda produkten och hur stort det i så fall är, eller om den förmodade risken finns

Vilka produkter ska undersökas?

Vad säger den europeiska marknadskontrollförordningen?

Art. 19.1

”Marknadskontrollmyndigheterna ska göra lämpliga kontroller i tillräcklig omfattning av produkters egenskaper.(...)
...marknadskontrollmyndigheterna ska... beakta etablerade riskbedömningsprinciper samt klagomål och annan information.”

Urval

Tydlig beskrivning av hur urvalet gått till, till exempel utifrån

- marknadsandelar
- nylanserad produkt
- information om bristfälliga produkter

Hur får vi tag i de produkter som ska kontrolleras?

- Olika myndigheter har olika befogenheter, somliga får rekvirera från tillverkare, andra inte
- Köpa av återförsäljare – anonymt eller inte?

Vad säger den europeiska marknadskontrollförordningen?

Art. 19.2

Marknadskontrollmyndigheterna får

- kräva att de ekonomiska aktörerna tillhandahåller dokumentation och information som dessa myndigheter anser sig behöva för att utföra sin verksamhet,
- kräva tillträde till de ekonomiska aktörernas lokaler, när detta är nödvändigt och motiverat och
- ta nödvändiga provexemplar av produkterna

Hur gör vi då – vilka verktyg finns i verktygslådan?

- Kontroll av märkning och dokumentation
 - uppfyller produkten de formella kraven,
 - CE-märkning och ev. tilläggsmärkning - är märkningen korrekt
 - finns försäkran om överensstämmelse/prestandadeklaration m.m., är den korrekt utformad,
 - finns det giltiga typgodkännanden

Hur gör vi då – vilka verktyg finns i verktygslådan?

- Tester i laboratorium av samtliga eller utvalda krav
 - krav på tillförlitligt måste uppfyllas, oberoende laboratorier

Vi har hittat en bristfällig produkt - vad gör vi?

Kontakt med relevant ekonomisk aktör

Den ekonomiska aktören vidtar åtgärder frivilligt, t.ex.

- slutar sälja produkten
- ser till att märkningen blir korrekt
- tar tillbaka produkten från kunderna

Vad får vi göra när vi hittar en produkt som inte uppfyller kraven och den ekonomiska aktören inte vill vidta tillräckliga åtgärder?

Nationell lagstiftning

- En marknadskontrollmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagstiftning ska följas. Får ofta förenas med vite
- Sanktionsavgifter – finns på somliga områden, inte på andra

Vad får vi göra när vi hittar en produkt som inte uppfyller kraven och den ekonomiska aktören inte vill vidta tillräckliga åtgärder?

Den europeiska marknadskontrollförordningen

Art. 21.1

- försäljningsförbud
- tillbakadragande
- återkallelse

Art. 19.2

Marknadskontrollmyndigheterna får förstöra eller på annat sätt göra obrukbara produkter som utgör en allvarlig risk, om de anser det vara en nödvändig åtgärd.

Information till den ekonomiska aktören

Art. 21.2

- Åtgärder ska utan dröjsmål meddelas den ekonomiska aktören
- Den ekonomiska aktören ska underrättas om vilka rättsmedel som finns och vilka tidsfrister som gäller

Information till den ekonomiska aktören

Art. 21.3

- Innan beslut om åtgärd fattas ska den berörda ekonomiska aktören ges tillfälle att yttra sig
- Inom rimlig tid som inte får vara kortare än 10 dagar (förutom i brådskande fall – hälsa och säkerhet)

Information till den ekonomiska aktören

Art. 19.3

- Om en marknadskontrollmyndighet beslutar att dra tillbaka en produkt som tillverkats i en annan medlemsstat ska myndigheten underrätta den berörda ekonomiska aktören på den adress som angivits på produkten eller i medföljande dokument

RAPEX

(Rapid Alert System for non-food dangerous products)

Om produkten utgör en allvarlig risk ska marknadskontrollmyndigheten göra en anmälan i RAPEX

Riskklassificering i RAPEX :

Serious risk (S), High risk (H), Medium risk (M), Low risk (L)

[http://www.dsb.no/Global/Produkter%20og%20forbrukertjenester/Do
kumenter/3%20%20Risk%20Assessment%20guidelines%20-%20TF.pdf](http://www.dsb.no/Global/Produkter%20og%20forbrukertjenester/Do
kumenter/3%20%20Risk%20Assessment%20guidelines%20-%20TF.pdf)

Konsumentverket är svensk kontaktpunkt för RAPEX

Några exempel på produkter som anmälts i RAPEX, ur veckorapporten för vecka 12, 2016 - Serious risk

Product	Risk	Measures adopted by notifying country
Laser pointer	Damage to sight The laser beam is too powerful and the product is not correctly labelled.	Compulsory measures: Withdrawal of the product from the market
LED light	Electric shock The transparent plastic cover can easily be removed, giving access to live parts.	Compulsory measures: Import rejected at border
Wooden toy	Choking The ears of the giraffe may easily detach. These are small parts: a child may put them in the mouth and choke.	Voluntary measures: Recall of the product from end users

ICSMS – Information and Communication System for Market Surveillance

Det europeiska systemet för informationsutbyte om marknadskontroll

- internt mellan myndigheter
- externt till ekonomiska aktörer och konsumenter

Arbete pågår på Kommissionen med att ta fram ett dokument om vilken information som tidigt ska läggas in ICSMS, utkast i september 2015

Skyddsklausulförfarandet – Safeguard procedure

Bestämmelserna i 768/2008 nu i produktdirektiven (20 april 2016)

Hanteras i ICSMS

Att prata om vid borden

1. Hur gör vi urvalet av vilka produkter som ska kontrolleras?
2. Hur gör vi för att få tag i produkter? Köper vi som myndighet eller anonymt, rekvirerar från återförsäljare osv?
3. Hur gör vi med produkter som omfattas av flera olika direktiv, och där flera olika myndigheter är inblandade?
4. Erfarenheter av tvingande åtgärder – hur har det gått? Hur kontrollerar vi att åtgärden faktiskt genomförts osv.